

การบริหารกิจกรรมนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ

STUDENTS ACTIVITIES ADMINISTRATION IN EFFECTIVE

พระใบฎีกาพงษ์นรินทร์ ปิยกุลโร (จันทร์เรือง)*

บทคัดย่อ

ประสิทธิภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียนควรมีแนวทางการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เหมาะสมกับความพร้อมของชุมชน ตามความสนใจของผู้เรียน ตามเกณฑ์ตามธรรมชาติของผู้เรียน โดยสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งต้องกำหนดครูผู้รับผิดชอบ มีนิเทศติดตามผล และประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการฝึกผู้เรียนในด้านการเป็นผู้นำ การทำงานร่วมกัน พัฒนาผู้เรียนด้านทักษะกระบวนการในการดำรงชีวิตสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้นอกจากนี้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังเป็นตัวประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนในด้านการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ยังคงมีปัญหาคือต้องกำหนดแนวทางในการแก้ไข ซึ่งได้แก่ปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจและความชำนาญในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ขาดงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และที่เป็นประเด็นสำคัญคือขาดการประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งเป็นปัญหาที่มีลักษณะเป็นลูกโซ่ ดังนั้นหากมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นระบบก็จะสามารถแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างการเรียนรู้การสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

Abstract

Performance Management Student Activities There should be guidelines for activities in accordance with the Basic Education Curriculum 2008, appropriate for the readiness of the community. The interest of the students according to the nature of the students. The school must develop its curriculum. Educational institution about student development activities. The teacher must be responsible for supervising, monitoring and evaluation of student development activities. Learner development plays an important role in coaching learners in leadership. Teamwork developing life skills learners can motivate learners to have positive attitudes

* นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

toward learning. In addition, student development activities are a collaborative effort between schools and communities. In the field of activity management development, the students. There are still problems to be resolved. The problem is the shortage of knowledgeable personnel and expertise in organizing activities of teachers. Lack of budget for equipment procurement and the key issue is lack of continuous evaluation of activities. This is a chain problem. Therefore, if there is a systematic improvement, it will be able to solve the problem and strengthen the teaching and learning.

บทนำ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นส่งเสริมความรู้ ทักษะและประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนตามปกติ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเดิมเรียกว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร (Co - Curriculum Activities) แต่ได้มีผู้ใช้ “กิจกรรมเสริมหลักสูตร” แตกต่างกันไปให้สอดคล้องกับความหมายของคำว่า “หลักสูตร” เช่นคำว่า กิจกรรมนักเรียนปัจจุบันความหมายของหลักสูตรได้เปลี่ยนไปตามสภาพของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางวิชาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้นคำว่า “กิจกรรมเสริมหลักสูตร” จึงเปลี่ยนไปเป็น “กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน” ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้อ้างถึงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่า เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรมจริยธรรม ระเบียบ วินัย ปฏิภาณและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อ

สังคม สามารถจัดการตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

แนวคิดการบริหารกิจกรรมนักเรียน

การบริหารกิจกรรมนักเรียนเป็นกระบวนการหรือแผนการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยมีผู้ดูแลรับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน การดำเนินงานตามแผนและโครงการและมีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดกระบวนการ ที่เป็นการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สามารถบรรลุผลตามจุดหมายของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยกำหนดขอบเขตการบริหารไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติ หมายถึง การกำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา ประสานงานกับวิทยาการการเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น ตลอดจนการมอบหมายบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา
2. ด้านนิเทศติดตาม หมายถึง การติดตามการจัดทำแผนงาน โครงการ ปฏิทินของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาและเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. ด้านส่งเสริมสนับสนุน หมายถึง การสรรหาการสนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนการให้คำปรึกษาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จัดกิจกรรมที่เน้นวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ด้านการประเมินและรายงาน หมายถึง การรับทราบผลการประเมินพร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมในอนาคตต่อไป

ทั้งนี้ การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันได้กำหนดให้กิจกรรมนักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนจัด เพื่อให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม หรือร่วมกันจัดขึ้นตามความสนใจ ตามความสมัครใจ ตามความถนัดของตนเอง เพื่อช่วยเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรให้สมบูรณ์ กว้างขวางยิ่งขึ้น และเน้นกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะเพื่อเป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัย พัฒนาบุคลิกภาพ การปรับตัว การคิดสร้างสรรค์ และค้นหาความถนัดของตนเอง และปลูกฝังลักษณะนิสัยการอยู่ร่วมกันในระบอบประชาธิปไตย

ความจำเป็นในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ความจำเป็นในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้นมีดังนี้

1. ความต้องการทางด้านจิตใจ การจัดกิจกรรมมีความจำเป็นเพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตใจที่เกี่ยวกับเด็ก จะเห็นได้ว่าเด็กต้องการการยอมรับเพื่อร่วมรุ่น ต้องการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ต้องการปลดปล่อยความเหงาและเดียวดาย ต้องการเพื่อนที่มีจุดสนใจอันเดียวกัน ต้องการให้ตนเองเกิดความรู้สึกสำคัญในหมู่เพื่อน ต้องการทดแทนในสิ่งที่ตนขาด เช่น บางครั้งเรียนเก่งไม่ได้ ก็หันมาเอาดีทางกีฬา ต้องการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อฝึกความเป็นประชาธิปไตย และสร้างความร่วมมือร่วมใจ ต้องการความรัก โดยเฉพาะเด็กที่พ่อแม่ไม่มีเวลาที่จะให้ความเข้าใจและความรัก ต้องการความสนใจและความรัก ต้องการความสำเร็จซึ่งอาจเกิดในบางประเภทของกิจกรรม ต้องการการยกย่องชมเชย ต้องการความปลอดภัย ต้องการฝึกทางทักษะ และได้รับความรู้ในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและเป็นกันเอง การช่วยเหลือกันทางวิชาการ บรรยากาศที่ไม่เหมือนการสอนหรือรับคำดูว่าในห้อง ความคิดจะออกมาอย่างอิสระ ความต้องการเหล่านี้จะสมปรารถนาได้มาก เมื่อเด็กได้ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม

2. ดึงเอาความสนใจ ความกระตือรือร้นของเด็กให้ปรากฏออกมา กิจกรรมของนักเรียน ถ้าหากวางแผนและดำเนินการให้ดีแล้ว จะนำนักเรียนไปสู่เป้าหมายหลายอย่าง ถึงแม้บางอย่างจะเห็นผลสำเร็จง่ายหรือบางอย่างจะเห็นผลได้ช้า แต่จะต้องมีเป้าหมายที่แท้จริง เด็กสามารถจะบรรลุได้ เช่น การมีสถานนักเรียนจะทำให้เด็กเขียนธรรมชาติอนุญปกครองกันเอง มีการหาเสียงเลือกตั้ง มีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ให้สำนักงาน และการเข้าพบกับผู้บริหาร เพื่อปรึกษาอภิปรายปัญหาของโรงเรียนตัวอย่างอีกประการหนึ่งที่พอจะมองเห็นได้ เด็กคนหนึ่งรู้สึกตัวว่าเรียนไม่เก่ง จึงคิดอยากจะออกจากโรงเรียน แต่เมื่อได้รับเลือกให้เป็นนักกีฬาและวิ่งเร็ว เด็กคนนั้นไม่ทราบมาก่อนว่าตนเองมีความสามารถที่จะเป็นแชมป์ในการวิ่งแข่ง แต่รู้เองว่าตนสามารถวิ่งได้เร็ว เมื่อประสบความสำเร็จในการแข่งขัน และเป็นวีรบุรุษสำหรับเพื่อน ๆ จึงทำให้ไม่ลาออก และเป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อตนเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ ก็ปรับปรุงตัวทางด้านการศึกษาดีขึ้น ขวัญดีขึ้น และก็ไม่ลาออกเด็กบางคนถูกเพื่อนชวนไปสนุกสนานทางอื่น ซึ่งไม่เป็นประโยชน์ แต่เมื่อรู้สึกว่าจะต้องไปร่วมกิจกรรมทางชุมนุมที่ตนรับผิดชอบ จึงปฏิเสธเพื่อนเพราะเห็นความสำคัญของชุมนุมมากกว่า เป็นต้น ผู้วิจัยพบว่า เด็กที่มักขาดเรียนบ่อยไม่ค่อยตั้งใจเรียน แต่มีความเด่นด้านกีฬาเพื่อน ๆ ยอมรับ หรือมีหน้าที่รับผิดชอบด้านกีฬา ในวันที่มีการแข่งขัน เด็กมักจะมาโรงเรียนโดยไม่ขาดเลย จะรู้สึกตัวเองมีค่ามีที่ที่สามารถยืนได้อย่างภูมิใจ เขาก็จะมาโรงเรียนบ่อยขึ้น เพื่อน ๆ และครูชื่นชมก็จะรู้สึกสุขใจมีความสุขที่จะมาโรงเรียนและตั้งใจเรียนดีขึ้นกิจกรรมนักเรียนหลายประเภทที่จะดึงเอาความสนใจ ความสามารถพิเศษ และความกระตือรือร้นออกมาให้เห็นชัด เช่น กิจกรรมทางหนังสือพิมพ์ วารสาร จัดนิทรรศการ ศิลปะวาดเขียน กิจกรรมที่มีการประกวดแข่งขันต่าง ๆ ถึงแม้บางครั้งความเฉียบแหลมจะไม่ปรากฏออกมามาก

แต่ความตั้งใจ และกระตือรือร้นที่จะทำงานปรากฏออกมาให้เห็นชัดอย่างไรก็ตาม กิจกรรมพิเศษต่างๆ จะมีคุณสมบัติพอที่จะทำให้เด็กแสดงความกระตือรือร้นออกมาให้เห็นได้ก็ต่อเมื่อ

1) ต้องให้มีอิสระในการเลือกทำ ไม่ควรมีการบังคับให้ทำเพราะกิจกรรมเหล่านี้ไม่ใช่การศึกษา ในชั้นเรียน เด็กจะทำด้วยความสมัครใจ เด็กขี้อาย โง่ และมีความรู้สึกทางอารมณ์สูง ควรได้รับการสนับสนุนให้ร่วมกิจกรรม แล้วอาจจะทำในสิ่งที่สร้างสรรค์ออกมาให้เราแปลกใจ

2) ในการทำกิจกรรมเด็กที่รู้สึกว่าจะไม่รับผิดชอบควรได้รับความช่วยเหลือ ให้ตระหนักว่าสิ่งนั้นเป็นของ ๆ เด็ก และเด็กดำเนินการเอง เด็กก็จะได้รับประโยชน์เอง สนุกสนานกันเอง เช่น แผนกอิสระสื่อสารมวลชนให้นิสิตดำเนินการและรับผิดชอบ เรื่องการจัดโรงอาหารของนิสิตเอง เป็นต้น

3. ใช้เวลาว่างให้มีคุณค่าและเกิดประโยชน์ กิจกรรมของนักเรียนจะทำให้เด็กรู้ถึงการใช้เวลาว่างให้มีคุณค่าและเกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ดังจะเห็นจากเป้าหมายที่เกิดขึ้นคือ ไม่ตั้งตนเองเป็นผู้ต่อต้าน สังคมหรือประเพณีผิดต่อสังคม เมื่อเด็กมีกิจกรรมที่ตนสนใจร่วมกับผู้ปฏิบัติ และมีผู้แนะนำอย่างดี เด็กจะหันมาทำสิ่งที่เป็ประโยชน์ เช่น เด็กที่สนใจในด้านแกะสลัก ก็มักจะทำและหันมาคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องงานของตน ขอนี้ต้องระวังเกี่ยวกับค่านิยมของเรบางประการ เพราะการต่อต้านสังคมบางอย่างก็ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมมาก เช่น เดินขบวนต่อต้านการใช้สินค้าฟุ่มเฟือย การเดินขบวนเพื่อปราบคอรัปชั่น การได้พบกับบุคคลซึ่งมีความสนใจเหมือน ๆ กัน และเพื่อช่วยปลุกให้เกิดความสนใจใหม่ ๆ เช่น เด็กจะคุยกันและสร้างสัมพันธ์ภาพแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกิดจุดสนใจต่าง ๆ ขึ้นมาก เช่น เด็กวัยรุ่นที่สนใจในเรื่องการเจริญเติบโตของร่างกาย ก็คิดถึงกายบริหาร ก็จะทำให้รวมกลุ่มกันหันมาศึกษาการบริหารร่างกายหรือ

การเพาะกาย ให้มีร่างกายสมบูรณ์ โดยการศึกษาจากตำราและผูู้ อีกทั้งกิจกรรมนักเรียนบางประเภทอาจทำให้เด็กได้พบสิ่งที่มีค่าต่อชีวิตในภายหลัง เช่น ความรักในดนตรี ทำให้เล่นดนตรีเป็นการสะสมสมบัติเหรียญสมัยต่าง ๆ การทำสวนครัว เลี้ยงกล้วยไม้ เหล่านี้จะประกอบให้ชีวิตในภายหลังสมบูรณ์ หรืออาจดำเนินชีวิตตามที่ตนสนใจปฏิบัติเมื่อตอนเป็นเด็ก

4. กิจกรรมนักเรียนยังสร้างมิตรภาพระหว่างเด็กด้วยกันและระหว่างเด็กกับครูให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เด็กที่สนใจสิ่งเดียวกันมักจะหาเวลาคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งเป็นสิ่งเริ่มต้นของการพัฒนามิตรภาพ การที่เด็กได้ร่วมรับผิดชอบช่วยเหลือในกิจกรรมที่ทำด้วยกัน ความสัมพันธ์ในห้องเรียนจะเกิดขึ้นมาก เพราะมีความเครียดและเป็นทางการ แต่ถ้าครูเข้าร่วมกิจกรรมบางอย่างกับเด็ก ทำให้เด็กมีโอกาสคุยสังสรรค์กันแบบไม่เป็นทางการจะช่วยให้เกิดมิตรภาพ และความเข้าใจซึ่งกันและกันดีขึ้น ทั้งนี้ต้องพึงระวังบางประการที่เกี่ยวกับจรรยาบรรณ และวัฒนธรรมบางอย่างของไทยที่เป็นอุปสรรคอยู่บ้าง

5. เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำ กิจกรรมของนักเรียนซึ่งอยู่นอกหลักสูตรจะช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำของนักเรียนได้ดีกว่าในชั้นเรียน ข้อพึงระวังมีอยู่ว่า อาจารย์หรือครูที่ปรึกษาทุกคนจะต้องระลึกว่า ขณะที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ตนเองไม่ได้ทำหน้าที่สอน ต้องให้โอกาสเด็กแสดง ไม่ใช่ครูแสดงเองเสียหมด เด็กต้องได้มีโอกาสนำตนเอง เด็กมีโอกาสเลือกและประกอบกิจกรรมเพื่อฝึกฝนตนเอง (ข้อนี้ส่วนมากครูซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์สูงกว่ามักจะไม่ค่อยปล่อยให้เด็กทำเอง เพราะความกลัวผิดพลาด ซึ่งไม่ถูกต้องนัก) ถ้าครูเข้าไปเกี่ยวข้องมากเกินไปสภาพของกิจกรรมก็คงไม่แตกต่างจากการเรียนในชั้น ถ้าเด็กได้ทำกันเอง เด็กจะรู้สึกว่าตนได้ทำงานให้กับเพื่อนมากกว่าการทำให้กับครู ซึ่งตัวครูที่ปรึกษาเองไม่จำเป็นต้องพัฒนาอีกแล้ว ในด้านนี้ นอกจากเด็กต้องการความช่วยเหลือ

บางประการ ซึ่งครูก็ต้องให้ แต่ระวังอย่าให้กระทบกระเทือนถึงความเป็นผู้นำของเด็กและสมพงศ์ มั่นระวังได้ให้ความสำคัญของการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ดังนี้

- 1) สร้างเสริมนักเรียนให้เป็นพลเมืองที่สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่สลับซับซ้อนได้อย่างมีความสุขและสร้างสรรค์
- 2) ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวาง
- 3) ช่วยให้นักเรียนมีความรอบรู้หลายอย่าง
- 4) ช่วยควบคุมพลังส่วนเกินของนักเรียนให้ออกมาในการสร้างสรรค์ และมีประโยชน์
- 5) ช่วยให้การจัดการศึกษา บรรลุเป้าหมายของการศึกษา
- 6) ช่วยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของการศึกษา
- 7) การร่วมมือร่วมใจกันทำงาน ก่อให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
- 8) เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพและจิตใจ
- 9) ช่วยให้นักเรียนได้สำรวจตนเอง รู้จักตนเองในด้านต่าง ๆ ดีขึ้น
- 10) ส่งเสริมการเรียนรู้การสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ดังนั้น ความสำคัญ เหตุผลและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมนักเรียนดังนี้ กิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษา มีความสำคัญเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนโดยตรง ตอบสนองความต้องการตามวัย การเจริญวัยอย่างครบกระบวนการ การปรับตัวเกิดความมั่นคงทางอารมณ์ เสริมสร้างพัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวา พัฒนาความสมบูรณ์ของร่างกาย มีโอกาสเตรียมตัวพัฒนาความสามารถเพื่อการประกอบอาชีพ รักษาความเป็นไทย วัฒนธรรม และศรัทธาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย สังคมของมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่ง การศึกษามีความสัมพันธ์กับระบบสังคมมนุษย์ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ลักษณะการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ลักษณะของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์การเรียนรู้เชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

2. กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น สำหรับกิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียนมุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันแก้ปัญหา ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ รวมทั้งกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รู้สิทธิและหน้าที่ของตนเอง แบ่งตาม ความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้ 2 ลักษณะ คือ

- 2.1 กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจตามความต้องการของผู้เรียน กิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการ ค้นพบความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพตลอดจนการพัฒนา ทักษะของสังคม และปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

- 2.2 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมที่มุ่งปลูกฝัง ระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่าง ๆ

นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งกระบวนการ จัดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาดสมาคม ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกรมการรักษาดินแดน ในทางปฏิบัติสถานศึกษาจัดกิจกรรมในลักษณะของการบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีความกว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ค้นพบและใช้ศักยภาพในตนเองอย่างเต็มที่เลือกตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับตนเอง สามารถวางแผนชีวิตและอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ เน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิต ภูมิภาวะทางอารมณ์ คีลธรรมและจริยธรรม รู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีเพื่อปรับตัวเข้ากับบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดีและมีความสุข เช่น กิจกรรมการสร้างเสริมความรู้สึกและเห็นคุณค่าในตนเอง กิจกรรมพัฒนาภูมิภาวะทางอารมณ์ คีลธรรมและจริยธรรม กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมสร้างเสริมประสิทธิภาพทางการเรียน เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้สามารถหลอมเข้าไปในการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และ ผู้บำเพ็ญประโยชน์ ในลักษณะของการเข้าค่ายต่าง ๆ หรืออาจแยกจัดเป็นกิจกรรมเฉพาะทางได้ เช่น จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และ ผู้บำเพ็ญประโยชน์ โดยมุ่งการฝึกระเบียบวินัย การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข กิจกรรมชมรมวิชาการ มุ่งเน้นประสบการณ์ความชำนาญเฉพาะเรื่องที่ถนัดและสนใจจากการเรียนรู้กลุ่มสาระต่าง ๆ ชุมชนต่าง ๆ เพื่อการร่วมคิดค้นกิจกรรมเฉพาะทางก็สามารถบูรณาการกิจกรรมแนะแนวเข้าไว้ด้วย เพื่อค้นพบ ศักยภาพของตนเอง

การบริหารกิจกรรมนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ

การบริหารกิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยรูปแบบ กระบวนการ

วิธีการที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง มีความหมายและมีคุณค่าในการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งสร้างเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปณิธานคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งการบริหารกิจกรรมนักเรียน จะต้องประกอบด้วย

1. กิจกรรมที่จัดเป็นกระบวนการ
2. มีรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย
3. พัฒนาผู้เรียนทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์
4. มุ่งส่งเสริมเจตคติ
5. สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6. ปณิธานคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์
7. ส่งเสริมให้รู้จัก และเข้าใจตนเอง
8. ปรับตัวปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม

ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ทั้งนี้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างมีรูปแบบด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคมและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

ดังนั้น การบริหารกิจกรรมนักเรียน เป็นการบริหารกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างเป็นกระบวนการ ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ในการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งสร้างเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปณิธานคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

บทสรุป

ประสิทธิภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียนควรมีแนวทางการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เหมาะสมกับความพร้อมของชุมชน ตามความสนใจของผู้เรียน ตามเกณฑ์ตามธรรมชาติของผู้เรียน โดยสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งต้องกำหนดครูผู้รับผิดชอบ มีนิเทศติดตามผล และประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการฝึกผู้เรียนในด้านการเป็นผู้นำ การทำงานร่วมกัน พัฒนาผู้เรียนด้านทักษะกระบวนการในการดำรงชีวิตสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้

นอกจากนี้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังเป็นตัวประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนในด้านการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ยังคงมีปัญหาคือต้องกำหนดแนวทางในการแก้ไข ซึ่งได้แก่ปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจและความชำนาญในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ขาดงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และที่เป็นประเด็นสำคัญคือขาดการประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัญหาที่มีลักษณะเป็นลูกโซ่ ดังนั้นหากมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นระบบก็จะสามารถแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างการเรียนรู้การสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้ อย่างเป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- ขจิต ฝอยทอง และกาญจนา ทองอินทร์. **กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: วิชาการ, 2550.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. **ก้าวเข้าสู่ผู้บริหาร**. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, 2544.
- สุพัทธรา ชัมเจริญ. **การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง**. กรุงเทพมหานคร: ประสานมิตร, 2550.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. **แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี, 2545.
- อนุศักดิ์ สมิตสันต์. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.
- อุทัย บุญประเสริฐ. **หลักและแนวทางในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2549.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. **การบริหารงานวิชาการ รายงานการประชุมผู้ตรวจการศึกษาศึกษาและศึกษานิเทศการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2546.